

Araştırma Makalesi (Research Article)

COVID-19 PANDEMİSİNİN TURİZM SEKTÖRÜNE ETKİSİ: TURİZM YAZILI BASININDA ÇIKAN HABERLERE YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA (THE EFFECT OF COVID-19 PANDEMIC ON THE TOURISM SECTOR: A QUALITATIVE RESEARCH ON THE NEWS IN THE TOURISM PRESS)

Serkan AYLAN (orcid.org/0000-0002-7262-4440)

Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Konya, Türkiye

ÖZET

21. yüzyılın en etkili olaylarından biri olan Covid-19 pandemisi birçok alanda etkisini hissettirdiği gibi turizm sektörü üzerinde de olumsuz anlamda oldukça büyük bir etki yaratmıştır. Bu çalışmada, Covid-19 pandemisinin Türkiye turizm sektörüne olan etkileri, turizm yazılı basınında pandemiyle alakalı çıkan haberler betimsel ve içerik analizi yöntemiyle incelenerek tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın verileri Türkiye’de turizm sektörü ile ilgili haber yapan Turizm Gazetesi, Turizm Güncel ve Turizm Günlüğü gazetelerinden toplanmıştır. Söz konusu gazetelerde pandemi sonrasında çıkan ve pandemiyle alakalı Türkiye turizminde yaşanan gelişmeleri içeren haberler, nitel bir veri analiz paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, söz konusu gazetelerde benzer haberlerin olduğu gibi farklı haberlerin de yapıldığı görülmüştür. Yapılan haberlerin içeriğine bakıldığında, Türkiye’de pandemi sonrasında çoğunlukla, yapılan kanuni düzenlemeler, pandeminin sektörde yarattığı ekonomik kayıp ve pandemi sonrasında sektörün nasıl bir hal alacağı ile ilgili görüş ve tahmin içeren haberlerin yayımlandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Turizm, İçerik Analizi.

ABSTRACT

The Covid-19 pandemic, one of the most influential events of the 21st century, made its impact felt in many areas and had a huge negative impact on the tourism industry. In this research, the effects of covid-19 pandemic on tourism sector of Turkey was tried to determine by descriptive and content analysis of news published in tourism written press interested in Covid-19 pandemic. Data research was collected from newspapers called as Turizm Gazetesi, Turizm Güncel and Turizm Günlüğü which publish news related to tourism sector in Turkey. The news published in above-mentioned newspapers including the current affairs in Turkey tourism sector related to and pandemic covid-19 pandemic arised, were analysed by using a qualitative data analysis package program. As a result of analysis, it was seen that similar news were made in these newspapers, as well as different news. When the content of news were examined, it was determined that in Turkey after pandemic mostly, the news were published related to lawful regulation, the economic losses in the sector of the pandemic and opinions and predictions about how the sector will turn out after the pandemic.

Keywords: Covid-19, Tourism, Content Analysis.

Makale Künyesi: Aylan, S. (2020). Covid-19 Pandemisinin Turizm Sektörüne Etkisi: Turizm Yazılı Basınında Çıkan Haberlere Yönelik Nitel Bir Araştırma, Journal of Gastronomy Hospitality and Travel, 3(2), 164-177. DOI: 10.33083/joghat.2020.41
Sorumlu Yazar: serkaylan@gmail.com

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca, dünya üzerinde vebalar, kolera salgını, sars virüsü, HIV, domuz gribi, ebola virüsü, İspanyol gribi birçok salgın ortaya çıkmış ve bu salgınlar binlerce hatta milyonlarca insanın ölümüne sebep olmuştur. 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Hubei Eyaleti Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve 2020 yılı başlarında tüm dünyaya yayılan bir virüs de Covid-19 yeni tip koronavirüs olmuştur (McKibbin ve Fernando, 2020). Koronavirüsler, hayvanlarda veya insanlarda hastalığa neden olabilen geniş bir virüs ailesidir. İnsanlarda, birkaç koronavirüsün, soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha şiddetli hastalıklara kadar değişen solunum yolu enfeksiyonlarına neden olduğu bilinmektedir. En son keşfedilen koronavirüs, koronavirüs hastalığı Covid-19'a neden olmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2020a). Covid-19, daha önce insanlarda tanımlanmamış yeni bir koronavirüsün neden olduğu bir hastalıktır. Çoğu durumda, Covid-19 kuru öksürük, yorgunluk ve ateş gibi hafif semptomlara neden olmaktadır, ancak ateş bazı yaşlı insanlar için bir semptom görülmemektedir. Diğer hafif semptomlar arasında ağrılar, burun tıkanıklığı, burun akıntısı, boğaz ağrısı veya ishal bulunmaktadır. Bazı insanlar enfekte olduklarında herhangi bir belirti göstermemektedirler. Çoğu insan, özel bir tedaviye ihtiyaç duymadan hastalıktan kurtulmaktadır. Covid-19 bulaşan her 6 kişiden yaklaşık 1'i ciddi şekilde hastalanmakta ve nefes almakta zorlanmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2020b). Johns Hopkins Üniversitesi Koronavirüs Araştırma Merkezi'ne göre 21.09.2020 tarihi itibarıyla 188 ülkede 31.084.007 kişi Covid-19'a yakalanmış ve 961.066 kişi bu virüs sebebiyle vefat etmiştir. Türkiye'de ise 302.867 vaka ve virüs sebebiyle 7506 hasta ölümü gerçekleşmiştir (Johns Hopkins Üniversitesi, 2020). Dünya Sağlık Örgütüncü 11 Şubat 2020'de epidemi ilan edilen Covid-19, 1 aylık kısa bir süre içerisinde hızla yayılarak 114 ülkede 118 binden fazla vakaya ulaşmış ve 4291 kişinin hayatına son vermiştir (Lai vd., 2020:1). Bu sebeple 11 Mart 2020 tarihinde, Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir (Cucinotta ve Vanelli, 2020:157). Covid-19 salgını dünya üzerinde sadece insan sağlığını tehdit etmekle kalmamış, birçok sektörü de etkisi altına almıştır. Salgın küresel bir hal aldıkça, ekonomik hayattan, sosyal ve kültürel ilişkilere, sağlık sektöründen tedarik zincirlerine kadar büyük bir alanda hayatın bütününe etkilemiş, bu durum küreselleşmenin yaşandığı her alana yansımıştır (Ulutaş, 2020:10; Akyol, 2020:113). Söz konusu salgın sebebiyle, uluslararası ticaret ve seyahat askıya alınmış, okullar tatil edilmiş, düzenlenen birçok büyük çaplı organizasyon, kongre, festival iptal edilmiş, bazı işyerleri kapısına kilit vurmuştur. Beyaz yakalılar daha çok bilgisayar başında evden çalışmaya başlarken, mavi yakalılar işini kaybetme riski ile karşı karşıya kalmışlardır (Bahar ve İlal, 2020:128). Covid-19 pandemisinin dünyada en çok etkilediği sektörlerden biri de turizm sektörü olmuştur. Bu çalışmada, Covid-19 pandemisinin Türkiye turizm sektörüne olan etkileri, turizm yazılı basınında pandemiyle alakalı çıkan haberler içerik analizi yöntemiyle incelenerek tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. COVID -19 PANDEMİSİ VE TURİZM SEKTÖRÜ

Esnek bir yapıya sahip olan turizm talebi, farklı unsurlardan etkilenebilmektedir (Kozak vd, 2017). Savaşlar, siyasi, anlaşmazlıklar, doğal felaketler, salgın hastalıklar vb. unsurlar turizm talebi üzerinde çok kısa sürede ve olumsuz yönde etkiye sahip olabilmektedir. Örneğin 21. yüzyılın en etkili olaylarından biri olan Covid-19 salgınının erken aşamalarında bile, turizm sektörü üzerindeki etkisi korkunç olmuştur. Mevcut tahminlere göre 75 milyon istihdamın acil risk altında olduğu ve dünya turizm sektörünün 2 trilyon ABD dolarından fazlasını kaybettiğini öngörülmektedir. Sektörde Covid-19 sebebiyle, sınırlar kapatılmış, kurvaziyer gemileri limanlara yanaşmış, tüm hava filoları karaya oturmuş ve oteller, restoranlar ve turistik yerler kapatılmıştır (Zenker ve Kock, 2020). Covid-19 pandemisi 2020 yılı dünya turizm sektörü için çok yıkıcı bir etki yaratmış ve 209 ülke pandemi sebebiyle seyahat kısıtlaması uygulamıştır (UNWTO, 2020). Ülkelerin uyguladığı bu tedbir amaçlı ülke giriş-çıkış yasakları, uygulanan karantinalar, iptal edilen organizasyonlar ve seyahat kısıtlamaları turizm sektörünü ve aktörlerini doğrudan etkileyen gelişmeler olmuştur (Acar, 2020: 7). Örneğin seyahat kısıtlamaları ile birlikte talepteki en büyük düşüş özellikle turizm sektörüne yönelik hane halkının harcamalarında ortaya çıkmıştır. Hava yolu ulaştırmacılığı başta olmak üzere ulaşım, konaklama, yiyecek içecek işletmeleri, eğlence, spor ve kültürel etkinlikler gibi hizmet sektörleri salgından en fazla etkilenen sektörlerin başında gelmektedir (Bahar ve Çelik İlal, 2020:128). Covid-19 korkusu, birçok sektörde önemli belirsizlik ve kaotik koşullara yol açmakla birlikte, turizm sektörü keskin bir şekilde gelir kaybı yaşamış olan ve pandemiden en ciddi şekilde etkilenenler arasında yer alan ekonomik bir sektördür. Yaşanan Covid-19 şoku, hem talep cephesini (hareket özgürlüğünün kısıtlanması, sınırların kapatılması, misafirlerin enfeksiyon korkusu) hem de arz cephesini (konaklama ve yiyecek içecek işletmelerinin ve turizm için kullanılan

eğlence tesislerinin kapatılması) etkilemiştir (Uğur ve Akbıyık, 2020). Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC)'ne göre, Covid-19 pandemisinin seyahat ve turizmdeki küresel ekonomik etkisi, 2008 yılındaki küresel ekonomik krizin etkisinden 5 kat daha fazla olacağı, seyahat ve turizmdeki istihdamda %31'lik bir azalmayla 100, 8 milyon kişinin işsiz kalacağı ve yine seyahat ve turizm gelirlerinde yaşanacak %30'luk bir gerilemeyle yaklaşık 2,7 trilyon dolarlık bir kayıp olacağı belirtilmiştir (Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2020). Dünya'nın birçok turizm ülkesi pandemi sebebiyle krizler yaşamıştır. Ancak pandemi sebebiyle sektörel kriz yaşayan ilk ülkelerden biri, Covid-19 koronavirüsünün ortaya çıktığı ülke olan Çin olmuştur. Çin'e ve Çin'den yapılan uluslararası uçuşlarda yaşanan virüs sebebiyle panik iptalleri nedeniyle havayolu sektörü oldukça etkilenmiştir. Ayrıca, Norwegian Cruise Line ve Royal Caribbean gibi birçok kruvaziyer hattı, Çin'den ve Çin'e deniz yolculuğunu askıya almıştır. Bunların yanı sıra İngiltere, ABD gibi birçok ülke, Çin ile ticaret ve seyahat ilişkilerini yalnızca virüsü yayma paniği nedeniyle askıya almışlardır (Hoque vd., 2020:52-53). 2020 yılına kadar ağırladığı turist sayısı bakımından dünya turizm liginde 6. sırada yer alan Türkiye'deki Covid-19 sonrası durum diğer ülkelerden hiç de farklı olmamış, Türk turizm sektörü Covid-19 salgınından ağır bir şekilde etkilenmiştir. Virüsün Türkiye'de ilk görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinden itibaren öncelikle yurt dışı seyahat kısıtları başlamış, öncelikle 13 Avrupa ülkesine, sonrasında ise toplamda 68 ülkeye uçuşlar yasaklanmıştır. Dünyaca ünlü otel zinciri Elit World, Türkiye'deki 6 otelini geçici olarak kapatmış, 2'sinde ise kapasite azaltmıştır (Bışkin, 2020). Dünyanın birçok ülkesinde yaşanan rezervasyon, tatil paketi ve uçuş iptalleri Türkiye için de yaşanmış, 2020 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'nin turizmde elde ettiği gelir, rezervasyon ve tatil paketi iptalleri ile uçuşların birçok ülkeyle karşılıklı kaldırılması sebebiyle bir önceki yılın aynı dönemine oranla yüzde 11,4 oranında azalarak, 4 milyar 101 milyon 206 bin dolar seviyesine gerilemiştir (TURSAB, 2020). Türk turizmi, tarihinde olmadığı kadar zor bir dönemden geçmektedir. Korona virüsü salgını nedeniyle birçok tüketici haziran, temmuz ve ağustos aylarındaki rezervasyonlarını ve hatta sonrası için satın aldıkları tatillerini iptal etme yoluna gitmektedir. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB) tarafından 18-28 Mart 2020 tarihleri arasında üyeleri arasında gerçekleştirilen ankete katılan 1433 seyahat acentesinin yüzde 80'i, ciro anlamında kayıplarının yüzde 75 ve üzerinde olduğunu belirtmiştir. Acentelerin yaklaşık yüzde 40'ı ise salgının devam etmesi halinde yüzde 75 oranında istihdam kaybı yaşanacağını ifade etmişlerdir. Turizm hareketlerinin durması nedeniyle otel dolulukları da ciddi oranda gerilemiştir. STR Global raporuna göre Mart 2020'de Türkiye'deki otel dolulukları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 55,2 azalarak yüzde 28,6 seviyesine inmiştir. İstanbul'daki otel dolulukları ise aynı dönemde yüzde 70'lerin üzerinde düşüşle yüzde 25 seviyesinde seyretmiştir (TURSAB, 2020). Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Temmuz 2020 verilerine göre, ilk 7 ayda Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı 5 440 406 kişi olmuştur. Bu rakam bir önceki yılın aynı dönemiyle kıyaslandığında, Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısında %77,97'lik bir azalış olduğu görülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020).

3. İLGİLİ LİTERATÜR

Turizm alanyazında Covid-19 salgınının turizm sektörüne olan etkisine yönelik birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan bazıları incelendiğinde örneğin, Hoqua vd. (2020) Covid-19 salgınının Çin turizm sektörü üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Qiu vd. (2020) Covid-19 pandemisinin sosyal maliyetini inceleyerek olaya farklı bir açıdan yaklaşmışlar, Uğur ve Akbıyık (2020) yaptıkları bölgeler arası bir karşılaştırmayla Covid-19 pandemisinin küresel anlamda turizm sektörü üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Zenker ve Kock (2020) kavramsal olarak hazırladıkları çalışmalarında, Covid-19 pandemisinin araştırılmak için önemli bir konu olsa da, salgının etkilerinin yeni olmadığı, daha önceden yaşanan salgınlar veya krizlerin de benzer etkilere sahip olduğunu ve dolayısıyla salgının tüm etkilerinin yeni bir şeymiş gibi araştırmaya gerek olmadığını savunmuşlardır. Yeni tip koronavirüs salgınıyla ilgili yabancı literatürün yanı sıra Türkçe literatürde de araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bahar ve Çelik İlal (2020) Covid-19 pandemisinin turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkilerini incelemişler, Acar (2020) Covid-19 salgınıyla ilgili olarak Dünya Sağlık Örgütü ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından açıklanan raporlar, duyurular vb. dokümanları inceleyerek, salgının turizm sektörü üzerindeki etkilerinden bahsetmiştir. Özdemir (2020) Covid-19 pandemisi sonrasında Türkiye turizm sektörü için alınan önlemler ve bu önlemlere ilişkin muhtemel senaryoları ortaya koymuş, Türker (2020) turizm akademisyenleri bakış açısıyla covid-19 salgınının turizm sektörünü nasıl etkileyeceğine yönelik görüşleri analiz etmiştir. Akyol (2020) ise çalışmasında turizm eğitimi alan öğrencilerin Covid-19 salgınına yönelik görüşlerini ele almış ve araştırmaya katılan katılımcıların salgın sonrasında kitle turizminin azalacağını, bireysel hareketlenmelerin çoğalacağını, turizmde niş pazar uygulamalarının artacağını öngördüklerini, yerli ve yabancı ziyaretçilerin kalabalık ortamlar yerine daha tenha destinasyonları tercih edebileceklerini tahmin ettiklerini belirtmiştir.

4. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, Covid-19 salgınının Türkiye turizm sektörüne olan etkilerini, turizm yazılı basınında pandemiyle alakalı çıkan haberleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda turizm sektöründe yaşanan gelişmeleri takip eden ulusal turizm gazetelerinde çıkan Covid-19 pandemisiyle ilgili haberler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Turizm Gazetesi, Turizm Güncel ve Turizm Günlüğü gazetelerinde çıkan pandemi içerikli haberlerden oluşmaktadır. Araştırma nitel analiz yöntemi ile desenlenmiş, veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırma kapsamına dahil edilen gazetelerin, 12.03.2020 ile 04.09.2020 tarihleri arasında kendi internet sitelerindeki arama motorlarına “pandemi, covid, korovirüs” kelimeleri yazılarak arama yapılmıştır. Arama sonucunda çıkan haberlerden Covid-19 salgınının Türkiye turizm sektörüne etkilerine yönelik yer alan haberler içerik analizi ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında verileri analiz etmede profesyonel bir bilgisayar destekli nitel veri analizi programı (computer assisted qualitative data analysis software / CAQDAS) olan MAXQDA 2020 kullanılmıştır.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Kaynak: Yıldırım ve Şimşek, 2006.

İçerik analizinde, doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerinin işlenmesinde, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde aşamalar bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmanın verileri Turizm Gazetesi, Turizm Güncel ve Turizm Günlüğü gazetelerinin internet sitelerinden toplanmıştır. Daha sonra adı geçen gazetelerdeki haber metinleri kelime, cümle veya paragraf olarak kodlanmıştır. Araştırmada toplam 104 kodlama yapılmıştır. Kodlar incelenip karşılaştırıldıktan sonra temalar bulunmuştur. Kodlar ve temaların düzenli bir hale getirilmesinden sonra bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini belirlemek amacıyla yapılan kodlamalar bir turizm alan uzmanı akademisyen tarafından da ayrı bir belge üzerinde kodlanmış ve iki belge Kappa analizine tabi tutulmuştur. Kappa testi sonucunda iki belge arasında 0.87 oranında benzerlik olduğu tespit edilmiştir. Şencan (2005) tarafından 0.40 değeri ile 0.75 değeri arasında bir değer makul olduğu ve uyuşmanın sağlandığı belirtilmektedir.

Üç gazetede incelenen zaman aralığında yapılan haberler içerik analizi kapsamında iki ana temada altında ele alınmıştır. Bunlar;

1. Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkilerini ele alan haberlerin içeriklerine göre dağılımı,
2. Covid-19 salgınının sonrası turizm sektörüne yönelik yapılan haberlerin konularına göre dağılımı temalarıdır.

Bu belirlenen temalar da kendi içinde alt temalara ayrılmıştır:

Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkilerini ele alan haberlerin içeriklerine göre dağılımı: Bu tema ile ilgili haberler içeriğine göre; psikolojik etkisi, ekonomik etkisi, iç turizme etkisi, olumlu etkisi, kanuni düzenlemeler, turist sayılarındaki azalış ve seyahat kısıtları olmak üzere 7 alt temaya ayrılmış ve bu haber metinlerinden örnekler verilmiştir.

Covid-19 salgını sonrası turizm sektörüne yönelik yapılan haberlerin konularına göre dağılımı: Bu tema ile ilgili haberler; öngörüler, mücadele girişimleri ve öneriler olmak üzere üç alt temaya ayrılmış ve haber metinlerinden örnekler verilmiştir.

Bulgular kısmında içerik analizi sonucunda ortaya çıkan temalar kod kitapçığı olarak verilmiştir. Üç gazetenin belirlenen tema ve alt temalarıyla ilgili bilgiler, sayısal değerler ve haber metinleri şekil ve tablo olarak verilmiştir. Aynı zamanda üç gazetenin araştırma temaları ekseninde yapmış oldukları haberlerin yoğunlukları, benzerlikleri ve farklılıklarını ortaya koymak amacıyla gazetelerin ikili karşılaştırmaları da yapılmıştır.

5. BULGULAR

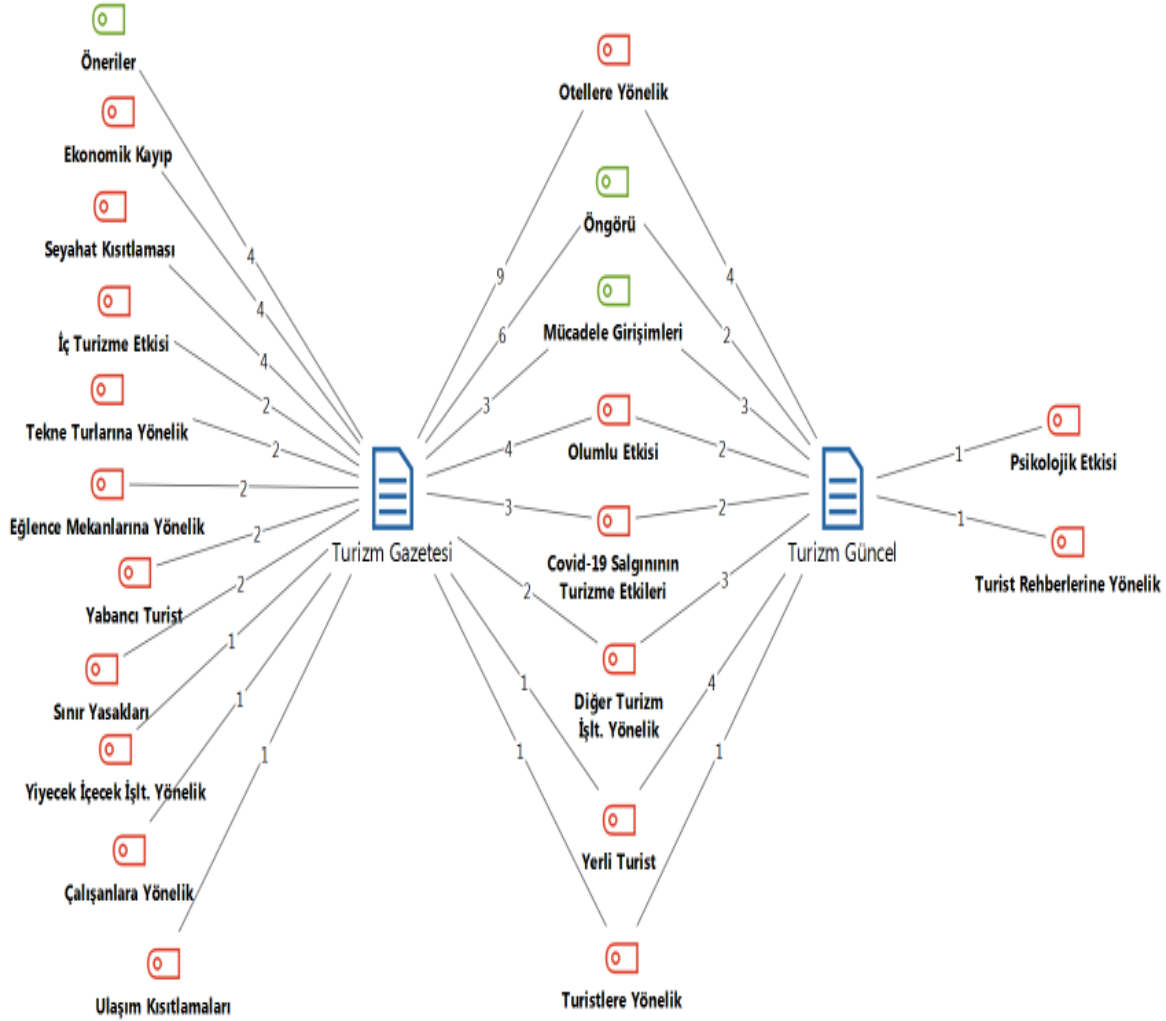
Bu kısımda, elde edilen verilere yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 2. Kod Kitapçığı

Kod Sistemi	Turizm Gazetesi	Turizm Güncel	Turizm Günlüğü
▲ Covid 19 Salgını Sonrasında Turizm Sektörü			
● Öneriler	■		■
● Mücadele Girişimleri	■	■	■
● Öngörü	■	■	■
▲ Covid-19 Salgınının Turizme Etkileri			
● Psikolojik Etkisi		■	■
● Olumlu Etkisi	■	■	
● İç Turizme Etkisi	■		
● Ekonomik Kayıp	■		■
▲ Kanuni Düzenlemeler			
● Tekne Turlarına Yönelik	■		
● Eğlence Mekanlarına Yönelik	■		
● Turistlere Yönelik	■	■	■
● Yiyecek İçecek İşlt. Yönelik	■		
● Müze ve Ören Yerlerine Yönelik			■
▲ Çalışanlara Yönelik			
● Turist Rehberlerine Yönelik		■	
● Otellere Yönelik	■	■	■
● Diğer Turizm İşlt. Yönelik	■	■	■
▲ Turist Sayısındaki Azalış			
● Yerli Turist		■	
● Yabancı Turist	■		■
▲ Seyahat Kısıtlaması			
● Sınır Yasakları	■		
● Ulaşım Kısıtlamaları	■		

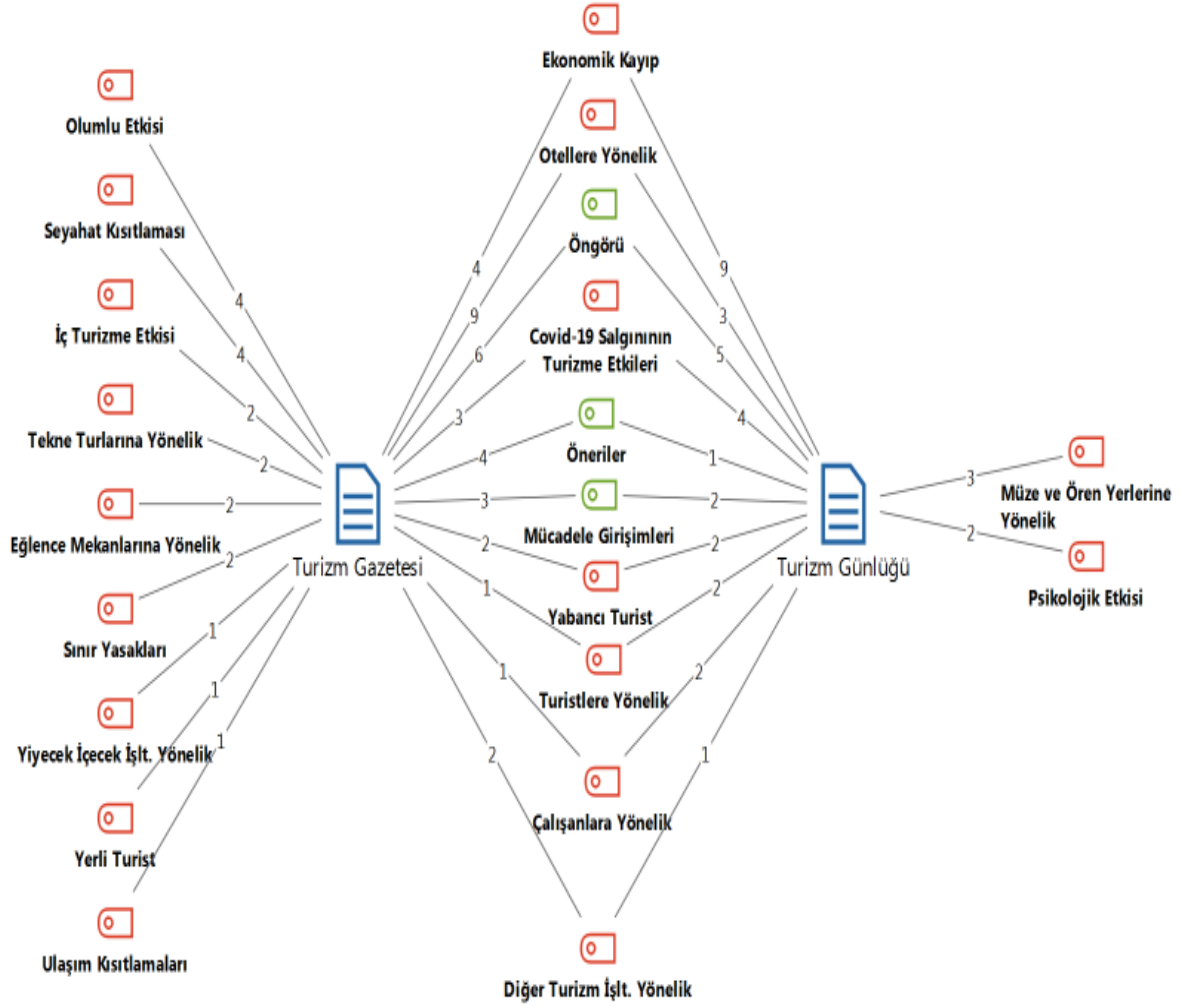
Şekil 2'de araştırma kapsamında ele alınan turizm gazetelerinin Covid-19 salgınının turizm sektörü üzerindeki etkisine yönelik yaptıkları haberlerin incelenmesi sonucu ortaya çıkan konu başlıklarından meydana gelen kod kitapçığı görülmektedir. Kod kitapçığında görüldüğü üzere Covid-19 salgınının turizm sektörü üzerindeki etkisine yönelik "Turizm Gazetesi" en çok otellere yönelik kanuni düzenlemelerden ve bu salgının turizme etkisinin azaltılmasına yönelik öneri haberlerinden bahsetmiştir. "Turizm Güncel" gazetesi ise, turist sayısındaki azalış, otellere ve diğer turizm işletmelerine yönelik yapılan kanuni düzenlemelerden ve salgının turizme etkisinin azaltılmasına yönelik mücadele girişimleri konularından bahsetmiştir. Son olarak "Turizm Günlüğü" gazetesi, en çok Covid-19 salgını nedeniyle yaşanan ekonomik kayıp konusu üzerinde durduğu görülmektedir.

Şekil 3. Turizm Gazetesi ve Turizm Güncel Gazetesinde Ele Alınan Konuların Karşılaştırılması

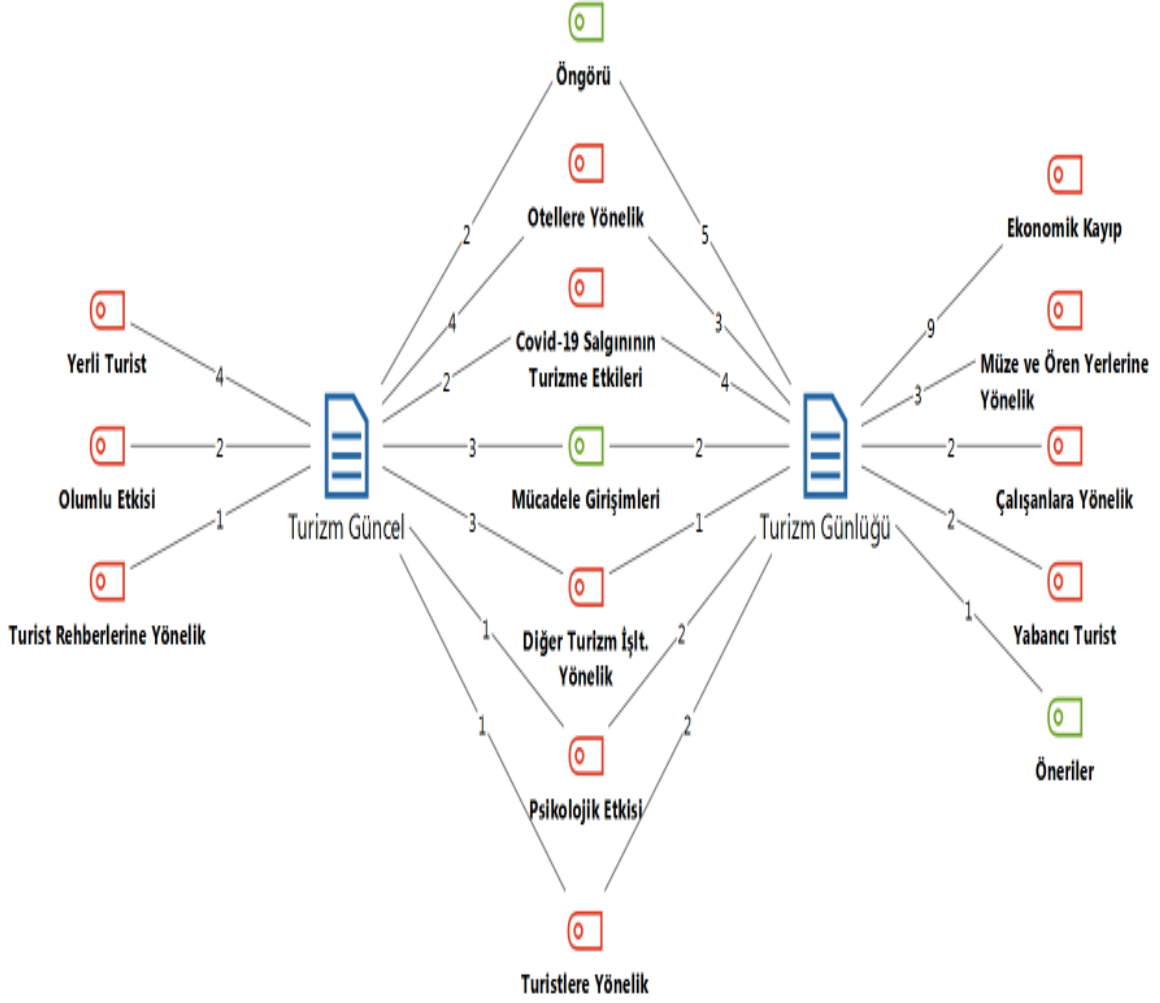
Şekil 3'te Turizm Gazetesi ve Turizm Güncel gazetesinde araştırmaya konu olan haberlerin karşılaştırılması yapılmıştır. Söz konusu şekilde, gazete ile tema arasında verilen sayılar o temaya yönelik yapılan haber sayısını göstermektedir. İki gazetenin, Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkisine yönelik genel ifadelerinde otellere, diğer turizm işletmelerine ve turistlere yönelik yapılan kanuni düzenlemeler, Covid-19 salgınının turizm sektörüne olumlu etkisi, yerli turist azalışı, Covid-19 salgınının sonrasında turizm sektörüne yönelik yapılan öngörüler ve salgının sektöre olan etkileriyle mücadele girişimleri konuları üzerine benzer haberler yaptığı görülmektedir. Turizm Güncel gazetesinin, Turizm Gazetesinden farklı olarak turizm sektöründe Covid-19 salgınından korunmak amacıyla yapılan uygulamaların yaratmış olduğu psikolojik etkisi ve turist rehberlerine yönelik yapılan kanuni düzenlemeler konularına değindiği görülmektedir.

Şekil 4. Turizm Gazetesi ve Turizm Günlüğü Gazetesinde Ele Alınan Konuların Karşılaştırılması

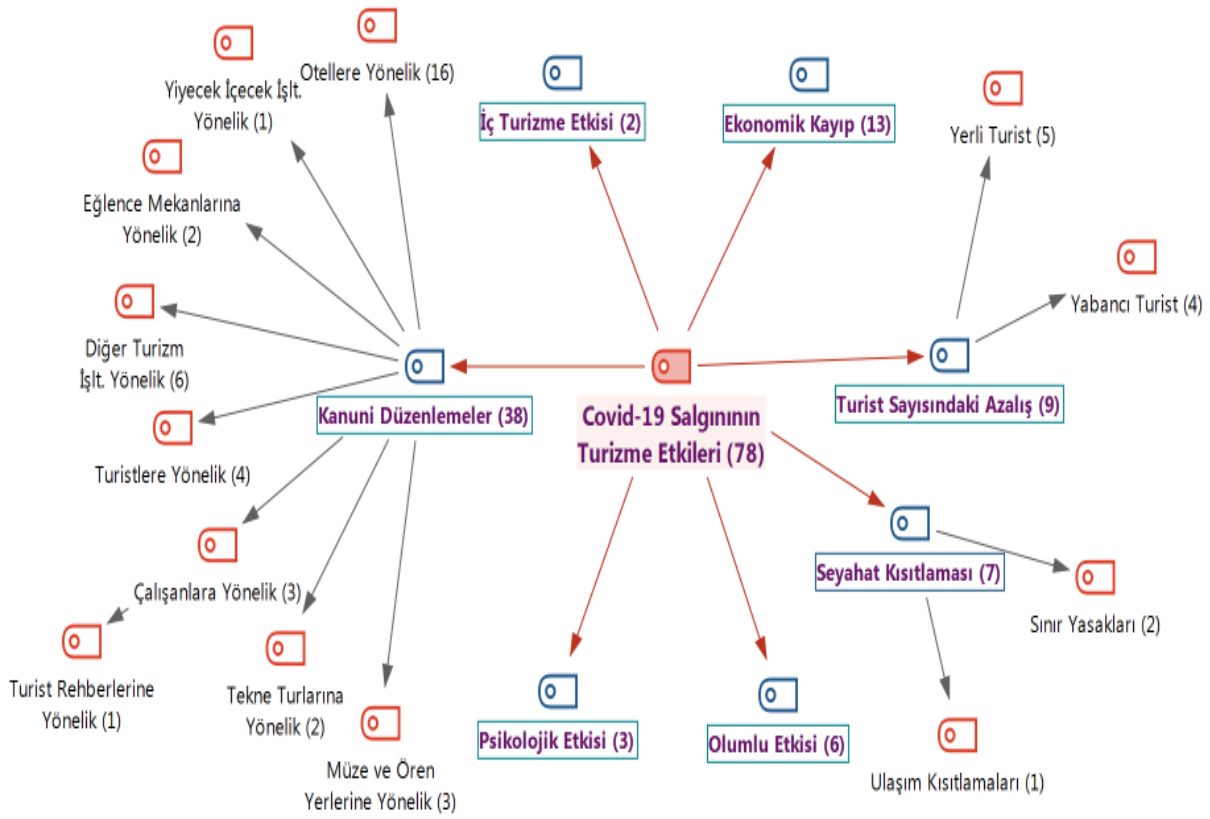
Şekil 4'te Turizm Gazetesi ve Turizm Günlüğü gazetesinde araştırmaya konu olan haberlerin karşılaştırılması yapılmıştır. Şekilde 4'te gazete ile tema arasında verilen sayılar o temaya yönelik yapılan haber sayısını gösterilmektedir. İki gazetenin, Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkisine yönelik genel ifadeler, otellere, diğer turizm işletmelerine, çalışanlara ve turistlere yönelik yapılan kanuni düzenlemeler, yabancı turist azalışı, ekonomik kayıp, Covid-19 salgınının sonrasında turizm sektörüne yönelik yapılan öngörüler, öneriler ve pandeminin etkileriyle mücadele girişimleri konuları üzerine benzer haber yaptığı görülmektedir. Turizm Günlüğü gazetesinde, Turizm Gazetesinden farklı olarak müze ve özen yerlerine yönelik yapılan kanuni düzenlemeler ve psikolojik etkisi konularına değinildiği görülmektedir.

Şekil 5. Turizm Güncel ve Turizm Günlüğü Gazetesinde Ele Alınan Konuların Karşılaştırılması

Şekil 5'te Turizm Güncel ve Turizm Günlüğü gazetesinde araştırmaya konu olan haberlerin karşılaştırılması yapılmıştır. Şekilde 5'te gazete ile tema arasında verilen sayılar o temaya yönelik yapılan haber sayısını göstermektedir. İki gazetenin, Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkisine yönelik genel ifadeler, otellere, diğer turizm işletmelerine ve turistlere yönelik yapılan kanuni düzenlemeler, psikolojik etkisi, Covid-19 salgını sonrasında turizm sektörüne yönelik yapılan öngörüler ve pandeminin etkileriyle mücadele girişimleri konuları üzerine benzer haber yaptığı görülmektedir. Turizm Güncel gazetesinde, Turizm Günlüğü gazetesinden farklı olarak yerli turist azalışı, Covid-19 salgınının turizm sektörüne olumlu etkisi ve turist rehberlerine yönelik yapılan kanuni düzenlemeler konularına değinildiği görülmektedir.

Şekil 6. Covid- 19 Salgının Turizm Sektörüne Etkilerine Yönelik Yapılan Haber Metinlerin Alt Kodlara Göre Dağılımı

Şekil 6'da, verilere yapılan içerik analizi sonucunda Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkileri ortaya koyulmuştur. Bu etkiler, iç turizme etkisi, psikolojik etkisi, ekonomik kayıp, olumlu etkisi, kanuni düzenlemeler ve turist sayısındaki azalış olmak üzere 7 alt tema altında incelenmiştir. Covid-19 salgınının turizm sektörüne etkisine yönelik 38 haber metni ile en fazla kanuni düzenlemelere yönelik haber yapıldığı görülmektedir. Kanuni düzenlemelere içinde de en fazla otellere (16 haber metni) yönelik yapılan uygulamalardan bahsedilmektedir. Daha sonra 13 haber metni ile ekonomik kayıp konusundan bahsedilmektedir. Psikolojik etkisi (3) ve iç turizme etkisine (2) yönelik az sayıda haber yapıldığı görülmektedir. Aşağıdaki Tablo 1'de alt temalara yönelik yapılan kodlamalardan oluşan örnek haber metinlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Covid 19 Salgınının Turizm Sektörüne Etkisini Gösteren Alt Temaların Kodlu Bölümlerinden Örnekler

Psikolojik Etkisi
Turistler koronadan çok karantinadan korkuyor. Full Circle Travel Genel Müdürü Niall Douglas da hafta sonu Portekiz'e sadece bir rezervasyon aldıklarını belirtti. İnsanların korona virüsten çok karantinadan korktuğunu kaydeden Douglas, "Bu düzenlemeler yürürlükte olduğu sürece kimse bir yere gitmek istemiyor." dedi (Turizm Güncel).
İç Turizme Etkisi
2020 yılı dünya çapında iç turizm yılı olacak (Turizm Gazetesi). Mart ayından itibaren Türkiye'de etkisini göstermeye başlayan koronavirüs, iç turizm verilerine sert yansıdı. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Başkanı Firuz Bağlıkaya: Vatandaşlar ailelerini özledi, önce akraba ziyaretleri başlar. Temmuz ve ağustos aylarında da iç turizmde bir canlanma olabilir (Turizm Gazetesi).
Ekonomiye Etkisi
Seyahat başına yapılan ortalama harcama ise 510 TL oldu (Turizm Güncel). Yerli turistlerin, yurt içinde yaptıkları seyahat harcamaları 2020 yılının I. çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 41,9 azalarak 4 milyar 61 milyon TL olarak gerçekleşti (Turizm Güncel). Türkiye'deki turizm acenteleri pandemi nedeniyle sıkıntılı günler geçiriyor. Erken rezervasyonda satılan bir milyon tatilin müşterileri, ödediği paranın iade edilmesini istemeye başladı (Turizm Günlüğü). Turizm sektörü kalp krizi geçiriyor (Turizm Günlüğü). Pandemi sürecinden en fazla etkilenen sektörlerden biri de havacılık oldu. Yurtiçi ve yurtdışı uçuşlarının uzun süre iptal edilmesi nedeniyle 2020 yılını 'yok yıl' olarak kabul eden havalimanı işleticileri, devletin de aynı bakış açısıyla, Yap-İşlet-Devret kapsamındaki işletme kiralama sürelerini bir yıl uzatmasını ve bu yılki kira ücretini de sözleşmenin bitişinde ki son yıl tahsil etmesini istiyorlar (Turizm Gazetesi). 1 Mart'ta ilk Covid-19 vakasının görülmesi, erken rezervasyon sisteminin bir anda çökmesine neden oldu. 2020 yazı için erken rezervasyonda bugüne kadar yaklaşık bir milyon satış gerçekleşmişti. Tatilini aylar öncesinden satın alan müşteriler acentelerden ödediği paranın iade edilmesini istemeye başladı. Herkesin aynı anda iade istemesi nedeniyle acenteler ödeme sıkıntısı yaşamaya başladı (Turizm Günlüğü). Türkiye'nin yeni tip koronavirüs Covid-19 pandemisi sürecinde yabancı turisti çekme konusunda güven kaybettiğini ifade eden Hotel by MFD Consulting şirketinin CEO'su Mehmet Ferman Doğan, normalleşme sürecinde insanların kurallara tam anlamıyla uymamaları durumunda, turizm sektörünün kriz ortamını daha zor atlatabileceğini söyledi. 55 milyon turist hedefine yaklaşılmasının pandemi dolayısıyla mümkün olmadığını da belirten deneyimli turizmci, "Turist sayısı bu seviyelerde devam eder de pandemi sürecinde ikinci dalga gibi olumsuz bir durum yaşanmazsa, ülkemiz 2020 yılı sonunda turizmde 11 milyar dolar gelir elde edecektir. Bu da 34 milyar dolar zarar demektir" dedi (Turizm Günlüğü).
Olumlu Etkisi
Koronavirüs salgınına önlem olarak getirilen yeni düzenlemelerin herşey dahil sistemindeki israfi önleyeceği belirtiliyor (Turizm Gazetesi). Turizm gideri yüzde 25,6 azaldı Yurt içinde ikamet edip başka ülkeleri ziyaret eden vatandaşların harcamalarından oluşan turizm gideri, geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 25,6 azalarak 793 milyon dolar oldu. Bunun 652 milyon dolarını kişisel, 141 milyon dolarını ise paket tur harcamaları oluşturdu (Turizm Güncel). Korona ile şzlong havlu savaşı bitti (Turizm Gazetesi).
Kanuni Düzenlemeler

Son dakikada yayımlanan söz konusu genelge ile Otellere karantina odası şartı getirildi. Genelgeye göre oteller yatak kapasitesine göre değişmek kaydıyla, 1-10 arasında izolasyon odası bulundurmamak zorunda kalacak. Misafir izolasyon odalarının, diğer misafir odaları ile en az temasta olacak şekilde, aynı kat/aynı blokta düzenlenmiş olması, düzenlendikleri kat veya blokta normal misafir odalarının bulunmaması veya ikişer misafir odası boş bırakılacak şekilde bir uça toplarak koridorda fiziksel ayrımı sağlanacak (Turizm Gazetesi). Korona sertifikası 50 oda üstü tüm otellerde zorunlu oldu Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde başlatılan güvenli turizm sertifikası, 50 oda ve üzeri tüm tesislerde zorunlu hale getirildi. Yayımlanan genelgede, Güvenli Turizm Sertifikasının, Bakanlığımızdan belgeli olan veya olmayan, 50 oda ve üzeri kapasitedeki tüm konaklama tesislerince alınması orunludur.” ifadeleri kullanıldı Genelgeyle birlikte oteller ayrıca, yatak kapasitesine göre değişmek kaydıyla, 1-10 arasında izolasyon odası bulundurmamak zorunda kalacak (Turizm Güncel). Seyahat izin belgesi olmayan uçamayacak. Havayolu ile düzenlenecek uçuşlarda da yolcular, 29.03.2020 tarihinde saat 06:00’den itibaren Seyahat İzin Belgesi olmadan seyahat edemeyecek. Bu nedenle Türk Hava Yolları başta olmak üzere tüm hava yolu firmaları seyahat izin belgesi olmayan vatandaşlara bilet satışı yapmayacak ve uçak ile seyahat etmelerine kesinlikle izin vermeyecek (Turizm Günlüğü). İşten çıkarma 3 ay yasaklanıyor. Corona virüsle mücadele kapsamında hazırlanan teklifin kabul edilmesi halinde işten çıkarma üç ay süreyle yasaklanıyor. Tüm dünya ile birlikte Türkiye’yi de etkisi altına alan yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınının ekonomiye etkileriyle ilgili olarak yeni bir yasa teklifi hazırlanıyor. Hazırlanan teklifin kabul edilmesi halinde işten çıkarma üç ay süreyle yasaklanacak ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bu yasağı 6 aya kadar uzatabilecek (Turizm Günlüğü).

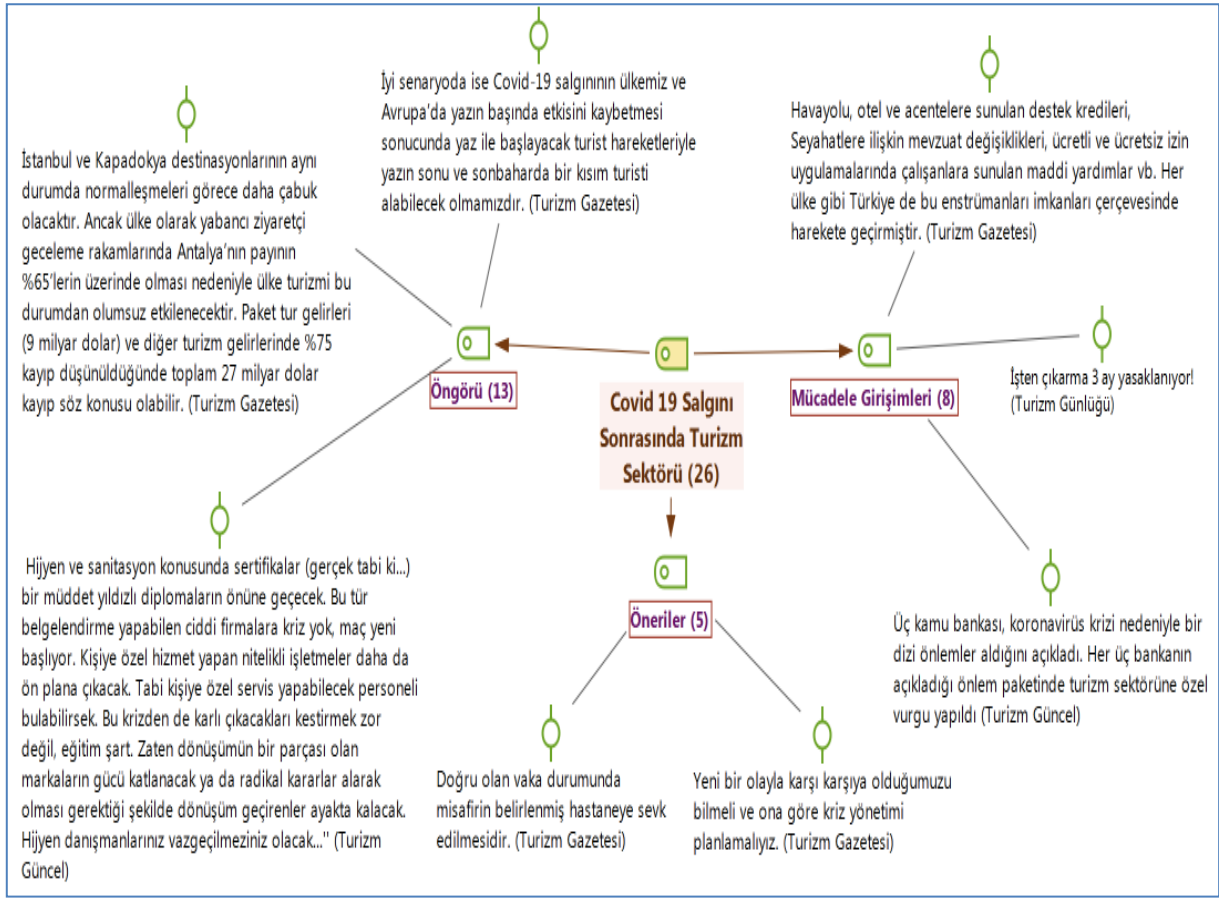
Turist Sayısındaki Azalış

Mart ayından itibaren Türkiye’de etkisini göstermeye başlayan koronavirüs, iç turizm verilerine sert yansıdı. Seyahat sayısında ve seyahat harcamalarında büyük düşüşler kaydedildi. Seyahat sayısında büyük düşüş yaşandı (Turizm Güncel). Türkiye: -%34 / 18 milyon turist azalışı (Turizm Gazetesi). Bu yaz Alman turist hayal oldu (Turizm Günlüğü).

Seyahat Kısıtlamaları

Türkiye aralarında Almanya’nın da olduğu 14 ülkeye uçuşları durdurdu bu ülkelerden girişleri yasakladı (Turizm Gazetesi). Sınırlar kapatılmış, yollar boşalmış, uçaklar park halini almışlardı. Dev şirketler de dizlerinin üstüne çökmüştü. Çünkü ortada ne insan ne de seyahat kalmıştı ve ne yazık ki bugün itibarıyla salgının tüm dünyaya -Amazon’daki kabilelere bile- yayılmasına yol açan en önemli etken insanoğlunun durdurulamayan seyahat faaliyeti olmuştu. Bu defa fırtınanın gözündeki sektör turizm ve seyahat olmuştu (Turizm Gazetesi).

Şekil 7. Covid- 19 Salgını Sonrasında Turizm Sektörüne Yönelik Yapılan Haber Metinlerin Alt Kodlara Göre Dağılımı

Şekil 7’de Covid- 19 salgını sonrasında turizm sektörünün gelişimine yönelik yapılan haber metinlerin alt temalara göre dağılımı ve kodlu bölümlerden örnekler gösterilmektedir. Covid- 19 salgını sonrasında turizm sektörü ile ilgili öngörü, öneriler ve mücadele girişimlerine yönelik haberlerin yapıldığı görülmektedir. Üç gazetede toplam 13 haber metni ile öngörülere yönelik haber yapılırken, 8 haber metni ile pandeminin etkileriyle mücadele girişimlerinden ve 5 haber metni ile öneriler konusunda haberlerin yapıldığı görülmektedir.

6. SONUÇ

21. yüzyılın en etkili olaylarından biri olan covid-19 salgınından en çok etkilenen sektörlerden biri de turizm sektörü olmuştur. Söz konusu salgın tüm dünya turizminde olduğu gibi, Türkiye turizm sektöründe de etkili olmuş, gerçekleştirilen seyahat kısıtlamaları, sokağa çıkma yasağı ve karantina uygulamaları, rezervasyon iptalleri, ücret iadeleri gibi sektörü dar boğaza sokacak birçok gelişme meydana gelmiştir. Yaşanan bu gelişmelerle ilgili yazılı basın, sosyal medya, internet ortamı gibi birçok alanda haberler yapılmıştır. Covid-19 pandemisinin Türkiye turizm sektörüne olan etkilerinin, turizm yazılı basınında pandemiyle alakalı çıkan haberlerin betimsel içerik analizi yöntemiyle incelenerek tespit edilmeye çalışıldığı bu araştırma, nitel bir araştırma olarak desenlenmiştir. Yapılan betimsel ve içerik analizi neticesinde, öncelikle her üç gazetenin de birbirine benzer haberlerle birlikte birbirinden farklı başlıklarda Covid-19 içerikli haberlerin yapıldığı görülmüştür. Bunun yanı sıra Covid-19 pandemisinin Türkiye turizm sektörüne olan etkileri, “Covid-19 Salgınının Turizme Etkileri” ana teması altında “Kanuni Düzenlemeler, Ekonomik Kayıp, Turist Sayısındaki Azalış, Seyahat Kısıtlaması, Olumlu Etkisi, Psikolojik Etkisi, İç Turizme Etkisi” olmak üzere 7 alt tema altında gruplandırılmıştır. Bu temalar altında en çok kodlamaların kanuni düzenlemelerle ilgili yapıldığı sonrasında ise pandeminin sektör üzerinde yarattığı ekonomik kayba yönelik kodlamaların ve dolayısıyla haberlerin olduğu görülmüştür. Yine “Covid-19 Sonrası Turizm Sektörü” ana teması altında pandemi sonrasında sektörde neler olacağına yönelik tahminleri içeren “Öngörü” alt teması, daha sonrasında Covid-19 salgının etkileriyle mücadele etme amaçlı yapılan düzenlemeleri, teşvikleri vs. içeren “Mücadele” alt teması ve pandeminin olumsuz etkilerini azaltmak için sektöre yapılan tavsiye içerikli haberleri kapsayan “Öneri” alt teması oluşturulmuştur. Oluşturulan temalarla ilgili kodlamalara bakıldığında en çok kodlamaların “öngörü” ve “mücadele” alt temalarında yapıldığı ve dolayısıyla bu temalarla ilgili haber metinlerinin yer aldığı görülmüştür. Sonuç olarak bakıldığında, incelenen turizm yazılı basınında, covid-19 pandemisiyle ilgili

en çok pandemi sonrasında Türkiye’de yapılan kanuni düzenlemeler, pandeminin sektörde yarattığı ekonomik kayıp ve pandemi sonrasında sektörün nasıl bir hal alacağı ile ilgili görüş ve tahmin içeren haberlerin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada, Covid-19 pandemisinin ortaya çıkışından sonra sadece Türkiye turizm sektörünü ilgilendiren ve Türkiye menşeyli 3 turizm gazetesinde yer alan pandemi içerikli haberler araştırma kapsamına dahil edilmiştir ve araştırma söz konusu haberlerle sınırlandırılmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda benzer yöntem/ler kullanılarak sosyal medyada çıkan pandemi içerikli haberler veya paylaşımlar analiz edilebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Y. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Turizm Faaliyetlerine Etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*. 4(1), 7-21.
- Akyol, C. (2020). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Covid-19 Salgınına Yönelik Görüşleri, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel (JOGHAT)* 3(1): 112-121.
- Bahar, O. ve Çelik İlal, N. (2020). Coronavirüsün (Covid-19) Turizm Sektörü Üzerindeki Ekonomik Etkileri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6 (1): 125-139
- Bişkin, C. (2020). Gün Gün Koronavirüs salgınının turizme yansımaları. <https://www.turizmgunlugu.com/2020/03/21/coronavirus-ve-turizm/> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Cucinotta, D., & Vanelli, M. (2020). WHO Declares COVID-19 a Pandemic. *Acta Bio-medica: Atenei Parmensis*, 91 (1): 157-160. <https://doi.org/10.23750/abm.v91i1.9397>.
- Dünya Sağlık Örgütü (2020a). What is coronavirus? <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/coronavirus-disease-answers?query=What+is+COVID19%3F> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Dünya Sağlık Örgütü (2020b). What is COVID-19? <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/coronavirus-disease-answers?query=What+is+COVID19%3F> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (2020). Travel & Tourism Economic Impact From COVID-19 Global Data. <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Hoque, A., Shikha, F. A., Hasanat, M. W., Arif, I., ve Hamid, A. B. A. (2020). The Effect of Coronavirus (COVID-19) in the Tourism Industry in China. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies*, 3(1): 52-58. <https://asianjournal.org/online/index.php/ajms/article/view/213/96>.
- Johns Hopkins Üniversitesi (2020). <https://coronavirus.jhu.edu/map.html> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Kozak, N., Kozak, M. ve A. Kozak, M. (2017). Genel Turizm İlke - Kavramlar. Yenilenmiş 19. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2020). Turizm İstatistikleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> Erişim Tarihi: 22.09.2020
- Lai, C. C., Shih, T. P., Ko, W. C., Tang, H. J., & Hsueh, P. R. (2020). Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 (SARS-Cov-2) and Coronavirus Disease-2019 (COVID-19): The Epidemic and The Challenges. *International Journal of Antimicrobial Agents*, 55 (3): 1-9. <https://doi.org/10.1016/J.IJANTIMICAG.2020.105924>.
- McKibbin, J. and Fernando, R. (2020). The Global Macroeconomic Impacts of COVID-19: Seven Scenarios. CAMA Working Paper No. 19/2020. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3547729> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3547729> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Özdemir - Altınay, M. (2020). Covid-19 Salgını Sonrası Alınan Önlemlerle Turizm: Muhtemel Senaryolar. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7 (2), 222-238.
- Quia R.T.R., Parkb J., Lic, S. ve Songb, H. (2020). Social Costs Of Tourism During The COVID-19 Pandemic. *Annals of Tourism Research*, 84 (102994).
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlilik ve Geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- TURSAB (2020). TÜRSAB Koronavirüs Raporu. <https://www.tursab.org.tr/duyurular/tursab-koronavirus-raporu> Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Türker-Özaltın, G. (2020). How Covid-19 pandemic affects tourism sector? An evaluation from tourism academics perspective. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2): 207-224.
- Uğur, N. G. ve Akbıyık, A. (2020). Impacts Of COVID-19 On Global Tourism Industry: A Cross-Regional Comparison. *Tourism Management Perspectives*, 36 (100744)
- Ulutaş, U. (2020). Koronavirüs Sonrası Küresel Trendler. (Edt. U. Ulutaş) COVID-19 Sonrası Küresel Sistem: Eski Sorunlar, Yeni Trendler, s. 10-19, Ankara: Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları.
- UNWTO (2020). Covid-19 Related Travel Restrictions A Global Review For Tourism, https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-4/TravelRestrictions_0.pdf, Erişim Tarihi: 21.09.2020
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zenker, S. ve Kock, F. (2020). The Coronavirus Pandemic – A Critical Discussion Of A Tourism Research Agenda. *Tourism Management*, 81 (104164).